

УДК 378.371

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Савчук О.П., к. пед. н.,
викладач кафедри технологічної та професійної освіти
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»

У статті розглянуто актуальні аспекти проблеми безпеки життєдіяльності в сучасний період. Проаналізовано питання, пов'язані з процесом вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та Цивільний захист» у педагогічному виші, з урахуванням того, що безпека охоплює усі сфери життя людини. Особливу роль у професійній підготовці майбутніх учителів відведено міжпредметним зв'язкам. Вони спрямовані на всебічний розвиток особистості та системного методу пізнання, сприяють розкриттю різних принципів дидактики у навчальному процесі. Комплексне педагогічне забезпечення міжпредметних зв'язків під час здійснення професійної підготовки майбутніх учителів є важливим та надзвичайно необхідним. Зазначено, що найголовнішою складовою навчального процесу є психолого-педагогічний супровід адаптації студентів до професійної діяльності. На основі теоретичного аналізу наукової літератури у статті з'ясовані суть і значення міжпредметних зв'язків. Доведено, що вони є одним із чинників підвищення ефективності процесу вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності та Цивільний захист» у педагогічному виші.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні вчителі, міжпредметні зв'язки, надзвичайна ситуація, безпека життєдіяльності, цивільний захист.

В статье рассматриваются актуальные аспекты проблемы безопасности жизнедеятельности человека на современном этапе. Проанализированы вопросы, связанные с процессом изучения дисциплины «Безопасность жизнедеятельности и Гражданская оборона» в педагогическом вузе, с учетом того, что безопасность захватывает все сферы бытия человека. Особую роль в профессиональной подготовке будущих учителей играют межпредметные связи. Они направлены на гармоничное развитие личности и системного метода познания, влияют на раскрытие всех принципов дидактики в учебном процессе. Комплексное педагогическое обеспечение межпредметных связей при профессиональной подготовке будущих учителей чрезвычайно важно и необходимо. Указывается, что главнейшей составляющей педагогического процесса является психолого-педагогическое сопровождение процесса адаптации студентов к профессиональной деятельности. На основе теоретического анализа научной литературы в статье определены сущность и значение межпредметных связей. Доказано, что они являются одним из факторов повышения эффективности процесса изучения дисциплины «Безопасность жизнедеятельности и Гражданская оборона» в педагогическом вузе.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущие учителя, межпредметные связи, чрезвычайная ситуация, безопасность жизнедеятельности, гражданская оборона.

Savchuk O.R. INTERSUBJECT COMMUNICATIONS AS CONSTITUENT PROFESSIONAL TRAINING OF THE FUTURE TEACHERS

The article deals with the urgent questions regarding such issues as safety of life activity at current time. Analyzes the questions connected with the study process of discipline "Safety and civil protection" in higher education establishments at pedagogical specialties with consideration that safety captures all spheres of human life. A special role in the preparation of professional training of the future teachers plays with life safety interdisciplinary communication. In turn, the interdisciplinary links aimed at comprehensive development of personality, on the development of the system learning method. They promote the disclosure of all the principles of didactics in the teaching process. Complex pedagogical maintenance of interobject communications at preparation professional training of the future teachers is important and extremely necessary. It was indicated that the most important part of the educational process is psychological and pedagogical support of the students adaptation process for professional activity. On the basis of theoretical analysis of the scientific literature the meaning of interdisciplinary communication. Intersubject communications are one of factors of increase of pedagogical efficiency of study process of discipline "Safety and civil protection" in higher education establishments at pedagogical specialties

Key words: professional training, future teachers, interdisciplinary communication, emergency, life safety, civil protection.

Постановка проблеми. Головна цінність суспільства – життя і здоров'я людини. Сформувані усвідомлене та відповідальне ставлення майбутніх учителів до особистої та загальної безпеки, сприяти отриманню знань і практичних умінь щодо збереження здоров'я і життя у несприятливих і надзвичайних ситуаціях можливо на заняттях із курсу «Безпека життєдіяльності та Цивільна оборона» (БЖД та ЦО) під час здійснення міжпредметних зв'язків, які впливають на науково-теоретичну та практичну підготовку майбутніх педагогів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми безпеки життєдіяльності знаходять відображення у працях таких видатних вчених, як: С. Гвоздій, В. Джигурей, В. Жидецький, І. Піскун, Ю. Кіт, М. Назарчук, Я. Бедній, І. Науменко, В. Кузнецов, Є. Желібо, Н. Заверуха та В. Зацарний підкреслюють, що «з урахуванням сучасних уявлень, безпека життєдіяльності є багатограним об'єктом розуміння і сприйняття дійсності, який потребує інтеграції різних стратегій, сфер, аспектів, форм і рівнів пізнання. Складовими цієї галузі є різноманітні науки про безпеку» [1].

У розробленій Європейській програмі навчання у сфері наук із ризиків («FORM-ОСЕ») зазначено, що науки про безпеку мають світоглядно-професійний характер, зокрема: гуманітарні (філософія, теологія, лінгвістика); природничі (математика, фізика, хімія, біологія); інженерні (опір матеріалів, інженерна справа, електроніка); науки про людину (медицина, психологія, ергономіка, право) [3].

Постановка завдання. Пріоритетним завданням вищої школи є створення умов для формування у молоді культури здоров'я та безпеки поведінки в будь-яких надзвичайних ситуаціях. Вирішуються ці завдання у процесі засвоєння у вищих навчальних закладах багатьох дисциплін, проте визначальна роль належить курсу «Безпека життєдіяльності та Цивільна оборона» (далі – БЖД та ЦО).

На сьогодні життя вимагає створення нового міжпредметного підходу, який дозволить комплексно вирішити глобальну проблему сталого розвитку суспільства.

Безпека є однією із найважливіших категорій сучасної життєдіяльності людини. Реалізація міжпредметних зв'язків, з одного боку, забезпечує свідоме засвоєння студентами теоретичних знань, з іншого – допомагає у формуванні практичних умінь та навичок задля подальшого використання їх у повсякденному житті.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні дисципліна «БЖД та

ЦО» є нормативною (обов'язковою) для студентів вищих навчальних закладів і включена в освітньо-професійні програми підготовки фахівців будь-якої спеціальності та напряму спеціалізації.

Дисципліни циклу безпеки життєдіяльності тісно пов'язані з усіма предметами програми для вищих закладів освіти – як гуманітарними, так і природничими: фізика, хімія, психологія та педагогіка, філософія, правознавство, політологія, соціологія, екологія. Вища освіта з безпеки життєдіяльності повинна включати системний підхід до комплексного наукового розв'язання проблем безпеки. Міжпредметні зв'язки дозволяють виокремлювати головні елементи змісту освіти, передбачити розвиток системуютьовуючих ідей, понять, загальнонаукових прийомів навчальної діяльності, можливості комплексного застосування знань із різних предметів у практичній діяльності майбутніх педагогів, сформувані єдину картину світу, наукового світогляду. Важливим у професійній діяльності викладача на кожному занятті є здійснення таких зв'язків, без яких неможливим є повноцінне усвідомлення багатьох явищ у природі та процесів, що вивчаються в інших сферах.

Гарантування екологічної, технічної та соціальної безпеки стає однією із головних проблем будь-якої держави. За таких умов усе необхідніше стає потреба у формуванні знань із безпеки життєдіяльності як основи стійкого та безпечного життя. Одним із шляхів виконання цього завдання є організація системи загального комплексного та неперервного навчання з безпеки життєдіяльності.

Відомий педагог К. Ушинський зазначав, що найважливішим є не те, які науки вивчає учень, а те, які знання та ідеї засвоює, чи складаються вони в систему, що постійно збагачується і розвивається. Зв'язок між навчальними предметами є насамперед відображенням об'єктивно існуючого зв'язку між окремими науками, взаємозалежністю наук із практичною діяльністю людей.

Міжпредметні зв'язки – це вираження фактичних співвідношень, що встановлюються у процесі навчання між різними дисциплінами. Вони мають дві сторони – об'єктивну (визначення змісту навчання і врахування під час розробки навчальних планів, програм, складання підручників, навчальних і методичних посібників із відповідних навчальних предметів) і суб'єктивну (здійснюється викладачами у процесі навчання).

Професійна підготовка – отримання кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальності [2].

Професійно-педагогічна підготовка – система організаційних і педагогічних заходів, що забезпечує формування в особистості професійної спрямованості, знань, умінь, навичок і професійної готовності [9, с. 163].

Професійна підготовка майбутнього педагога з дисципліни «БЖД та ЦО» полягає у здатності студента до «безпечного типу поведінки» та передбачає власну та, що дуже важливо, безпеку вихованців, що полягає у готовності використовувати основні методи захисту від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих; здатності розуміти сутність і значення інформації в розвитку сучасного суспільства, усвідомлювати небезпеки і загрози, що виникають у цьому процесі, дотримуватися основних вимог інформаційної безпеки; здійснювати охорону життя та здоров'я учнів у навчально-виховному процесі та в позанавчальній діяльності.

Виходячи із сучасної соціально-економічної ситуації в Україні, проголошеного курсу на європейську інтеграцію і побудову громадянського суспільства [4], у якості мети державної політики соціалізації молоді пропонується визнати формування фізично, духовно й інтелектуально розвиненої, конкурентоздатної, творчої, патріотичної, високоморальної, гуманістично орієнтованої та соціально активної особистості.

Погоджуємось із позицією науковця Т. Поведи щодо розрізнених та непов'язаних між собою знань студентів із безпеки життєдіяльності, які не можуть вважатися свідомими у повному розумінні слова.

Із власного досвіду роботи, бесід із колегами та з безпосередньої взаємодії зі студентами помітним є факт тенденції зниження моральних норм, цінностей, правил поведінки, культури, духовності у сучасній студентській молоді. Проаналізувавши поведінку та дії, захоплення, погляди та спілкування між собою і з дорослими, відзначимо: незалежно від успішності у навчанні, їм притаманна виразність особистого «Я», що постає вище за «Я» інших.

Сучасний студент потребує застосування нових педагогічних підходів, широкого вибору форм і методів роботи, засобів навчання, які б відповідали освітнім запитам особистості, суспільства і держави. З'являються активні методи: метод проблемного навчання, метод діалогу, метод занурення, ділова гра, «мозковий штурм», кейс-метод, експерименти, моделювання, storytelling тощо, з метою формування багатогранної особистості, здатної вирішувати найрізноманітніші завдання професійної діяльності та орієнтуватися у життєвих ситуаціях.

Напрямок «БЖД та ЦО» займає дієве місце у системі дисциплін, що порушують

питання життя і здоров'я людини у різних сферах її діяльності. Спеціальні активні методи навчання, які безпосередньо застосовують під час вивчення цього предмету, організовуються на основі взаємодії, діалогу, у ході якого особистість починає критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу обставин і відповідної інформації, враховувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусіях, спілкуватись з іншими людьми, спонукають студентів до активності, обов'язкової взаємодії у процесі навчання між собою чи з іншими суб'єктами: брейнстормінг («мозковий штурм»); «дерево рішень»; дискусія із запрошенням фахівців; ділова (рольова) гра, коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників; майстер-класи; метод аналізу та діагностики ситуації; метод проектів; моделювання; публічний виступ; робота в малих групах; тренінги індивідуальні та групові (як окремих, так і комплексних навичок) тощо [7].

Серед форми роботи розрізняють як традиційні – проблемні лекції і семінари, імітаційні та ситуаційні ігри, так і спеціальні – впровадження змістових модулів культурного спрямування, семінари-практикуми (екскурсії, дебати, «круглі столи», семінари, тренінги, конференції, аудіо- та відеопроєкти, диспути з питань екологічної, естетичної, моральної, екологічної, інтелектуальної, інформаційної культур, наукові співсемінари студентів із проблем духовної культури, наукові співсемінари студентів та представників релігійних інститутів із питань культурного та духовного розвитку особистості).

Розглянемо викладання дисципліни «БЖД та ЦО» (Безпека життєдіяльності за ред. Є. Желібо, 2001), використовуючи міжпредметні зв'язки зі спеціальними дисциплінами.

Розділ «Людина як елемент системи «Людина – життєве середовище»».

Психологія, анатомія і фізіологія людини, фізична культура. Цей розділ висвітлює питання психіки людини та її безпеки, значення нервової системи в життєдіяльності особистості, її якості, риси, емоційні якості, роль біоритмів, вплив негативних факторів на здоров'я людини. Студенти працюють із різноманітними психологічними тестами, визначають тип темпераменту та поведінку у НС, аналізують вплив властивостей людини на її дії, вчинки, поведінку; вивчають роль психофізіологічної надійності людини в екстремальних ситуаціях, позитивні та негативні наслідки праці; визначають роль органів чуття та нервової системи у збереженні безпеки людини; розглядають дина-

міку нервових процесів під час виявлення та оцінки небезпек, види поведінки людини та її психічну діяльність (психічні процеси, стани, властивості тощо).

Педагогічна майстерність, філософія, етика, естетика На жаль, у суспільстві відбувається зниження духовного потенціалу молоді, зміна світоглядних позицій, їх життєвих та ціннісних орієнтацій. Ми помічаємо руйнування цілісності душі, дисбаланс духовних почуттів, що призводить до знецінення суб'єктивних аспектів життя. Важливим на заняттях із вищезазначеної дисципліни є вироблення та підтримка правильної морально-етичної позиції молоді, що формується у студента шляхом вивчення дій інших людей, аналізу власних дій, міркуваннями над сенсом життя, самоаналізом, самоосвітою, усвідомленням своєї цінності, здатністю до об'єктивної самооцінки, наявністю високого рівня самоświadомості, моральної рефлексії, культури почуттів і вольових якостей. Не достатньо мати окремі позитивні риси, вони ще повинні доповнювати одна одну, створюючи загальну картину морально-етичної поведінки особистості. Пропонуються такі види роботи, як написання коротких есе, творів-роздумів, віршів, залучення молоді до участі у студентських, всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Екологія, природознавство. Свідоме та бережливе ставлення майбутніх педагогів до оточуючого світу можливе тільки при наявності екологічної культури, знань норм і закономірностей розвитку природи. З досвіду роботи, власних спостережень та проведеного соціального дослідження ми зробили висновок, що у більшості студентів (68%) присутній низький рівень екологічної культури (відсутність екологічних переконань; нейтральне відношення до людей, усього живого, природи; байдужість до антиекологічної поведінки людства; безнадійність щодо власних сил; власне антиекологічна діяльність; неприймання участі у природозбереженні; відсутність екологічних знань та бажання їх отримати; не усвідомлення важливості безпеки тощо). Успішному екологічному вихованню на таких заняттях сприяє впровадження активних методів навчання (рольові ігри, проведення диспутів, дискусій під час розгляду ситуаційних завдань, індивідуальні та колективні справи, оцінка критичних та екстремальних ситуацій, аналіз та розв'язання проблемних ситуацій та завдань, складання екологічних казок, кросвордів, підготовка стендів, розробка презентацій, захист проектів, створення екологічних плакатів тощо), що є дієвим методом стимулювання

пізнавальної діяльності студентів, сприяє професійному зростанню майбутніх фахівців, допомагає виробити правильні життєві орієнтири, сформувавши актуальне бачення місця людини у природі, активізувати потреби в самоосвіті та самовдосконаленні, а отже, дозволяє сформувавши світогляд, екологічне мислення, ціннісне ставлення до навколишньої природи [8].

Розділ «Небезпеки що ведуть до надзвичайних ситуацій (НС) та заходи зниження їх наслідків».

Фізика, хімія, історія. Надзвичайні ситуації *природного характеру* включають розгляд тектонічних, топологічних та метеорологічних стихійних лих. До небезпек *техногенного характеру* відносять: антропогенний вплив на НС; аварії з викидом радіоактивних речовин у НС; аварії з витоком сильнодіючих отруйних речовин; аварії на транспорті; пожежі та вибухи. Ефективним є використання аудіовізуальних засобів навчання з переглядом відеоматеріалів із планом дій щодо усунення ліквідації наслідків прояву заподіяних небезпек із коментуванням, перегляд телепередач, відеороликів, інтерв'ю, робота за таблицями, схемами, плакатами [5,6]. Це дає можливість підвищити рівень самостійної роботи студентів, розвинути комунікативні та організаційні здібності, уміння аналізувати, зіставляти та аргументувати події, вчинки, процеси, явища, дії.

На практичних заняттях відбувається моделювання та розв'язування студентами різних проблемних ситуацій техногенного та природного характеру. Така робота проводиться для набуття певного «автоматизму» в діях за умов можливого виникнення надзвичайних ситуацій, коли часу на роздуми та логічне опрацювання ситуації обмаль і потрібно діяти, використовуючи певні «шаблони», закладені у підсвідомості. Це дозволяє на основі отриманих знань відпрацьовувати та аналізувати конкретну ситуацію, знаходити причини виникнення різноманітних небезпек та практично вирішувати різновид типових проблем із безпечнішим алгоритмом у певній ситуації.

Фізична культура, історія, соціологія. Соціально-політичні небезпеки включають розгляд таких питань: війни; тероризм; екстремальні ситуації криміногенного характеру та способи їх уникнення; соціальні небезпеки: алкоголізм, тютюнокуріння, наркоманія. Звертається увага на виховання потреби у здоровому способі життя, уявлення про життя та здоров'я як найвищі особисті цінності, формування навичок безпечної життєдіяльності; розкриття всієї сфери тяжкого прояву соціальних небез-

пек, медико-біологічних та соціальних проблем здоров'я.

Щорічно у ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського» серед студентів різних факультетів проводяться змагання із захисту екологічних плакатів «Світ очима молоді сьогодні», «Молодь XXI століття». Мета проведення даного заходу полягає у розкритті питань, пов'язаних із безпекою життя та здоров'я сучасної молоді, в розширенні знань із проблем екології, у правильному ціннісному ставленні студентів до природи, раціональному її використанні та збереженні.

Тематика плакатів носить різноманітне спрямування: «We can save the Earth!», «Земля в нас одна є – другої такої немає», «Бережіть планету XXI ст.», «Планета Земля – не смітник!», «Планета у вогні», «Доля світу – в наших руках», «Скажемо «Ні!» наркотикам», «Кого Ви вбиваєте? Планету чи себе?» «Будь сильніше – скажи «Ні!», «Екологічні проблеми людства», «Рука правосуддя», «Це не я, це культура моя», «Світ без нас», «Позитивний вплив людини на природу», «Вибери майбутнє», «День Землі – кожен день» тощо.

Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі включають: забруднення атмосфери міст; міських приміщень; питної води; шумове, вібраційне та електромагнітне забруднення. Необхідність формування здорового способу життя серед майбутніх педагогів об'єктивно зумовлена загостренням екологічних проблем, посиленням урбанізаційних процесів, що пов'язані з відривом людини від природних умов і чинників життєдіяльності.

Участь студентів у олімпіадах дозволяє підвищити загальний рівень знань, виробити практичні навички та систему поглядів, які закладають основи відповідального та дієвого ставлення до питань здоров'я, навколишнього середовища, природи та суспільства.

Просвітницька діяльність із безпеки та захисту життя дає змогу учасникам навчально-виховного процесу підвищити якість знань, умінь, навичок, інтерес та рівень загальної культури безпеки життєдіяльності (здоровий спосіб життя, самозахист та рятування, захист від впливу небезпечних факторів, викликаних надзвичайними ситуаціями, надання долікарської допомоги тощо).

Здійснюються такі заходи: зустріч із начальником Цивільної оборони та обговорення важливих питань захисту життя від небезпек різного походження; виставка засобів захисту; відпрацювання практичних дій із засобами індивідуального та колек-

тивного захисту; демонстрування науково-популярних та документальних фільмів із питань захисту населення від надзвичайних ситуацій різного характеру; випущення стендів із питань безпеки життєдіяльності та цивільної оборони; брейн-ринг з БЖД та ЦО; захист екологічних плакатів.

Професійна підготовка майбутніх учителів, заснована на використанні міжпредметних зв'язків, забезпечує всебічний та цілеспрямований розвиток особистості щодо:

1. Формування світогляду, екологічного мислення, ціннісного ставлення до навколишньої природи.

2. Розвитку естетичної культури, потреб і почуттів на засадах цінностей гуманізму, моральності, духовності.

3. Формування культури взаємин та спілкування, виховання поваги до людської гідності й честі юнаків та дівчат, почуття відповідальності та взаємоповаги у відносинах між ними.

4. Виховання екологічної культури, розуміння необхідності гармонії людини з природою.

5. Уявлення про життя та здоров'я як найвищі цінності.

6. Формування здорового способу життя.

7. Аналізування конкретних ситуацій, знаходження причин виникнення різноманітних небезпек та пошук шляхів практичного вирішення типових проблем.

8. Формування навичок безпечної життєдіяльності.

9. Розкриття всієї сфери важкого прояву соціальних небезпек, медико-біологічних та соціальних проблем здоров'я.

Висновки з проведеного дослідження. Міжпредметність не тільки поглиблює, збагачує та систематизує знання, а і здійснює безпосередній вплив на становлення майбутнього педагога, дозволяє випускнику вирішувати професійні завдання за певною спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек, що спричиняють надзвичайні ситуації, та їхніх негативних наслідків.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Желібо С. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. для студ. вищих закладів освіти України I – IV рівня акредитації / С. Желібо, Н. Заверуха, В. Зацарний. – К.: Каравела, Львів: Новий Світ – 2000, 2001. – 320 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014. – № 37-38. – С. 2716.
3. Масює Ж. Европейская образовательная программа FORM – OSE / Ж. Масює // Основы безопасности жизнедеятельности. – 2000. – № 7. – С. 8–9.

4. Про засади внутрішньої та зовнішньої політики: Закон України № 2411-VI від 1 липня 2010 року // ВВР України. – 2010. – № 40. – Ст. 527.

5. Савчук О. Аудіовізуальна підтримка студентів в процесі навчання у ВНЗ: зб. наук. пр. / О. Савчук // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Ушинського. – Одеса, 2010. – № 3-4. – С. 10-15.

6. Савчук О. Впровадження інтегративних технологій навчання у вищі навчальні заклади під час викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності»: матеріали міжнар. науково-метод. конф. [«Теорія та практика управління педагогічним процесом»], (19-21 червня 2014 р.). – Одеса: Атлант, ВОІ СОГУ, 2014 – С.1 44-149.

7. Савчук О. Методологічні основи викладання дисципліни «БЖД» у вищому навчальному закладі / О. Савчук // наук. метод. журнал «Освітній простір. Глобальні, регіональні та інформаційні аспекти». – Вип. 1(19). – Чернівці: Наша книга, 2015. – С. 65-68.

8. Savchuk O. Culturological approach to the formation of future teachers' personal safety: VI International Forum "Modern tendencies in the Pedagogical Science of Ukraine and Israel: the way to integration" / Sound Ukrainian National Unaversity named after K.D. Ushynsky, Odessa, Ukraine, october 15-16, 2015.

9. Словник психолого-педагогічних термінів і понять (на допомогу працівнику сільської школи) / [укл. Ю. Буган, В. Уруський]. – Тернопіль: ТОКІППО, 2001. – 179 с.

УДК 37.013.77:[33-051:81 243]

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТЛУМАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТЬ «ГОТОВНІСТЬ» ТА «УСТАНОВКА» У ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛАХ ТА НАУКОВИХ ПРАЦЯХ

Тинкалюк О.В., к. пед. н.,
доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів
Львівський національний університет імені Івана Франка

У статті здійснено порівняння підходів до трактування сутності понять «готовність» та «установка» у психолого-педагогічних працях. З'ясовано, що їх вивчення здійснювалось науковцями у різних напрямках, кожен із яких представляє інтерес для нашого дослідження. Проведений аналіз цього аспекту проблеми засвідчив, що наявні розробки є недостатніми для розуміння ключового поняття нашого наукового пошуку «готовність майбутніх фахівців природничих спеціальностей до професійного іншомовного спілкування». Визначено стан сформованості готовності студентів-випускників природничих спеціальностей до професійного іншомовного спілкування.

Ключові слова: *готовність, установка, готовність майбутніх фахівців природничих спеціальностей до професійного іншомовного спілкування.*

В статье осуществлено сравнение подходов к трактовке сущности понятий «готовность» и «установка» в психолого-педагогических трудах. Выяснено, что изучение указанных понятий осуществлялось учеными в разных направлениях, каждый из которых представляет интерес для нашего исследования. Анализ этого аспекта проблемы показал, что имеющиеся исследования являются недостаточными для понимания ключевого понятия нашего научного поиска «готовность будущих специалистов естественных специальностей к профессиональному иноязычному общению». Определено состояние сформированности готовности студентов-выпускников естественных специальностей к профессиональному иноязычному общению.

Ключевые слова: *готовность, установка, готовность будущих специалистов естественных специальностей к профессиональному иноязычному общению.*

Tynkaliuk O.V. A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE INTERPRETATION OF THE CONCEPTS READINESS AND ATTITUDE IN PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL REFERENCE SOURCES AND SCIENTIFIC WORKS

A comparison of approaches to interpretation of the concepts "readiness" and "attitude" in psychological and pedagogical works is implemented in the article. It is found out that the study of these concepts was carried out by the scientists in different directions, each of which is of great interest for us. The analysis of this aspect of the problem showed that today in the scientific literature, the essence of "readiness of natural faculties' students to professional foreign language communication" is not covered enough. Detailed clarification of the nature of this category enables us to give the definition of the key concept of research. The state of graduates' readiness to professional foreign language communication was determined in the article.

Key words: *readiness, attitude, readiness of the future specialists of natural sciences to professional foreign language communication.*